

Irene Johansen mistet mannen på havet – bygget hotell

En kraftig røst

**Tester framtiden
på Røst**

Fjernstyrt flytårn fra Bodø

**Fra hvalstopp
til gladlaks**

Bli med en tur til Skrova

**Gikk bare rundt og
smilte i fire dager**

Jublende unger på friluftscamp

Vi kaller det Lofotkrafta

Dette magasinet handler om deg og meg. Om oss som bor i Lofoten, enten vi er tilflyttet eller lofotværing gjennom generasjoner. Om oss som begeistres av den unike naturen, av menneskene og historien som gjør denne regionen så spesiell. Vi kaller det Lofotkrafta.

Den krafta og karakteren som er her – og som kommer til syne gjennom virket til de 24 000 menneskene som bor her ute, fra Raftsundet til Røst. Vi er alle ulike, og spør du rundt deg hva denne Lofotkrafta egentlig er, vil du kanskje få 24 000 forskjellige svar.

For meg kommer denne krafta til uttrykk gjennom menneskene som former samfunnene her i Lofoten og gjennom naturen. For vi er selvfølgelig preget av de forholdene som er her. Lofotværingene vet å tilpasse seg og er god til å finne løsninger.

Samtidig lever vi på en knivsegg i mange situasjoner.

Naturen kan være voldsom, samtidig som den er så flott. Rent privat er Lofotkrafta for meg aller sterkest gjennom det å være så nær naturen, på ski om vinteren, i fjellet om sommeren. Vi bodde tre år i Kristiansand på midten av 1990-tallet, og hadde det forsvinnende fint. Men det var noe jeg savnet. Og da vi kom opp til Kabelvåg skjønte jeg hva som manglet da den første høststormen kom. Det å måtte lure på om det virkelige var

forsvarlig å ta med ungen når du måtte i butikken. **Det er også Lofotkrafta.**

Dette magasinet er laget av Lofotkraft. Vi lager det fordi vi vil fortelle om det vi gjør. Og vi har kalt det Lofotkrafta fordi vi håper at vårt samfunnsbidrag stadig skal gi lofotværing mulighet til å bo godt her, til å drive næring og skape kultur, og til å dyrke den krafta som gjør samfunnet levende.

Som moderne samfunn har også vi i Lofoten basert hverdag og virke på livsviktig infrastruktur som må til for at man skal kunne leve her. Den infrastrukturen har vi i Lofotkraft ansvar for. Vi er eid av fellesskapet, av de seks kommunene Røst, Værøy, Flakstad, Moskenes, Vestvågøy og Vågan. Vi selger ikke strøm, men er satt til å forvalte to av de viktigste infrastrukturaktørene for et samfunn: Nettet for strøm og fiber.

Det er en posisjon jeg har veldig stor

ydmykhet overfor. Det vi gjør i hverdagen, har enorm betydning for alle som bor her. Gjennom denne jobben får jeg innsyn i hvor skjørt dette egentlig er. Selv nesten 50 år etter at vi sendte mennesker til månen, opplever vi at strømmen kan bli borte flere dager fordi været blir så ekstremt i en krevende topografi. Jeg og mange andre i Lofotkraft har hatt søvnløse netter på grunn av de utfordringene.

Det vi gjør, gjør vi på vegne av innbyggerne i Lofoten. Vi skal trygge hverdagen, samtidig som vi skal investere for framtida.

Aktiviteten i selskapet er tidoblet de siste 10 årene, likevel er vi bare i begynnelsen av det største investeringsløftet i selskapets historie, målt i penger. Fram til 2020 skal vi investere over en milliard kroner i infrastruktur. Det gamle, nedslitte nettet skal byttes ut med nytt utstyr og ny teknologi.

Særlig fordi det vi gjør skjer på fellesskapets vegne, da er det viktig for oss at innsatsen oppfattes som god. Det er det Lofotkrafta handler om.

Om deg og meg.

Arnt Winther

Adm. direktør i Lofotkraft

Innhold

RØST

Hun er avholdskvinnen som startet pub. Bibliotekaren som ikke likte å lese. Hun har levd hele livet ute på Røst, men alltid fryktet havet.

VÅGAN

Internasjonal storpolitikk satte brått stopp for hvalproduksjonen på Skrova. Nå produseres 120 000 laksemåltid her hver eneste dag.

Leder.....	2
Statsråd på Lofot-besøk.....	4
En kraftig røst.....	6
Slik ble Røst først.....	11
Tester framtiden.....	12
Gikk bare rundt å smilte i fire dager.....	14
Gjør alle til laks.....	16
Bygger morgendagens nett.....	20
Lofotkraft på flyttefot.....	23
Slik blir det norske kraftnettet.....	24
Framtidsløftet.....	26

Lofotkrafta.no er et magasin og nettsted utviklet av Lofotkraft AS.

Lofotkraft AS publiserer dette magasinet og nettstedet fordi informasjon om vår virksomhet og forhold knyttet til dette arbeidet er en del av ansvaret vi har overfor våre eiere og befolkningen i Lofoten. Lofotkraft eies av kommunene Røst, Værøy, Moskenes, Flakstad, Vestvågøy og Vågan. Lofotkraft selger ikke strøm, men er ansvarlig for kraftnettet i Lofot-regionen.

Utgiver: Lofotkraft AS

Redaktør: Merete Mandt Larsen, kommunikasjonsleder
Mobil: 918 34 938, E-post: merete.larsen@lofotkraft.no

Tekst og foto: Peter Raaum og Tore Berntsen, Visualdays AS.

Design og produksjon: Promo Norge Reklamebyrå, Svolvær.

Opplag: 12.000. Til alle husstander i hele Lofoten.

Trykt på miljøvennlig papir.

Statsråd på Lofot-besøk

Olje- og energiminister Tord Lien (t.h.) var i Svolvær i september for å delta på en konferanse om beredskap i regi av NVE, og fikk samtidig en befarings på Kanstad-linja med Arnt Winther, adm. direktør i Lofotkraft, som guide.

På verdenstoppen i strømbruk

Bare i Kuwait bruker man mer strøm enn i norske husholdninger. Men det er norske forbruket er på vei ned.

Det skriver Statistisk Sentralbyrå i en artikkel om energiforbruk i husholdningene i siste nummer av magasinet Samfunnsspeilet.

I 2012 brukte hver norske husholdning 20 230 kWh energi til boligformål – i gjennomsnitt. Og nær 80 prosent av dette energiforbruket er strøm. Brutt ned på forbruk

per person bruker vi 7600 kWh hver, mens Kuwaits tilsvarende tall er 7900 kWh per person.

Men mens man i Kuwait bruker strømmen til å kjøle ned boligene, bruker vi strøm først og fremst til å varme dem opp.

På verdensbasis var gjennomsnittlig strømforbruk på 725 kWh per person, under en tiendedel av det norske forbruket.

”At Norge topper strømforbruket per person i Europa, har sammenheng med at vi, i likhet med Kuwait, har hatt lave strømpriser relativt

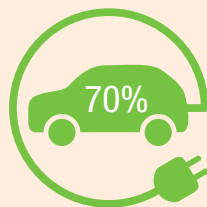
sett, godt utbygd strømmenn, og at vi dermed har basert oss på strøm både til oppvarming og andre energibehov. Norges mange fjell og fossefall har dessuten gitt et naturlig grunnlag for fornybar vannkraft”, skriver SSB, som påpeker at bare en svært liten del av oljen og gassen Norge produserer går til husholdningsformål i Norge.

Energiforbruket i norske husholdninger har gått ned siden begynnelsen av 1990-tallet, og SSB peker på at forbruket gikk ned ”omtrent samtidig som vi fikk en vedvarende økning i strømprisene fra 2002”.

VISSTE DU AT...

Å klargjøre for den kommende bølgen med elbiler er miljømessig smart? Elbilmotoren har f.eks 70% virkningsgrad, mens en dieselmotor kun har rundt 20%.

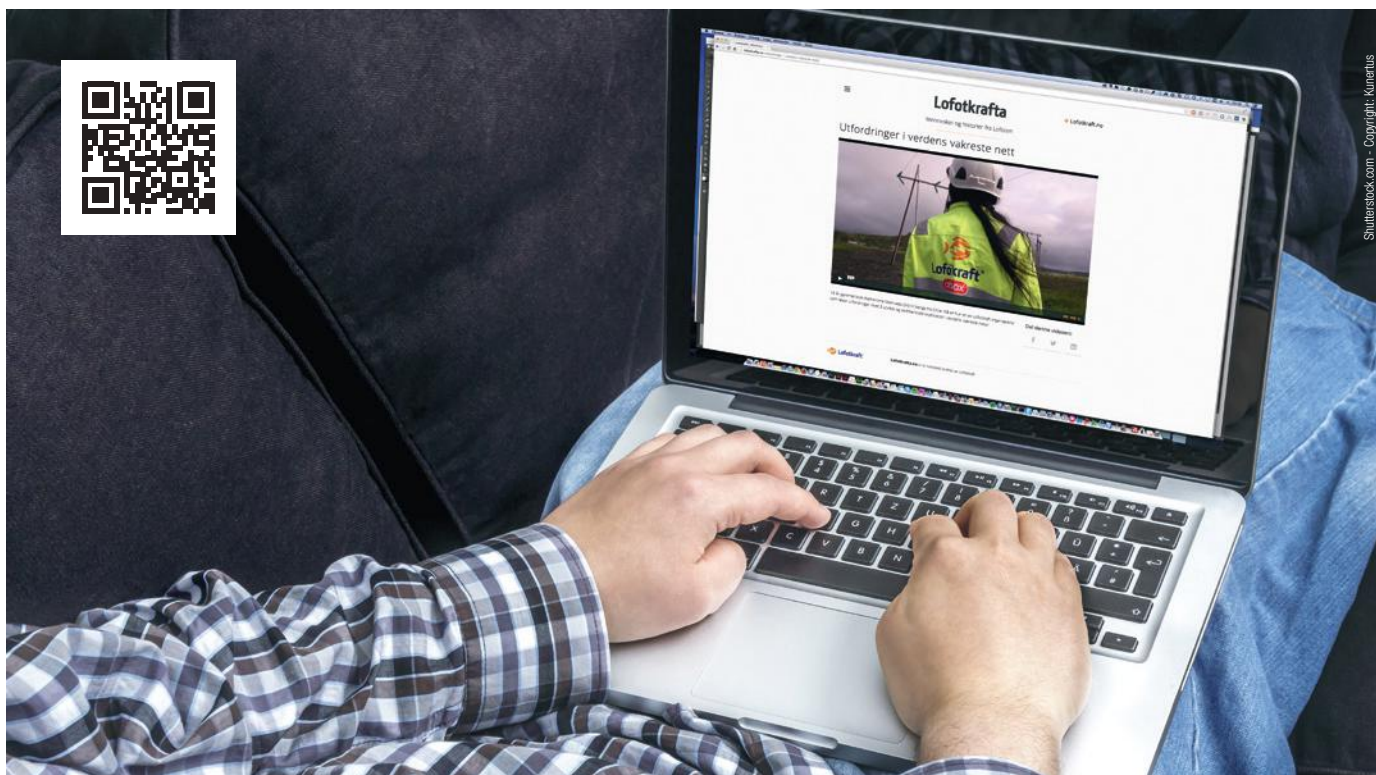
LES MER PÅ: WWW.LOFOTKRAFTA.NO

VISSTE DU AT...

...et nytt kjøleskap bare trenger strøm for 78 øre per døgn for å holde maten din fersk og kald?

LES MER PÅ: WWW.LOFOTKRAFTA.NO

Shutterstock.com - Copyright: Kunartus

Sjekk lofotkrafta.no

Husk at du kan lese aktuelle nyheter om hendelser innenfor Lofotkrafts ansvarsområde på www.lofotkrafta.no.

Her er det også flere filmer, både om selskapet,

dets medarbeidere og mulige karriereveier for deg som har lyst til å arbeide med kraftnettet i Lofoten.

VISSTE DU AT...

... Lofotkraft Bredbånd har over 50% markedsandel på bedrifter i Lofoten?

LES MER PÅ: WWW.LOFOTKRAFTA.NO

SMART STRØM KOMMER

Innen 1. januar 2019 skal alle strømkunder i Norge få ny automatisk strømmåler, på fagspråket også kalt avansert målesystem (AMS).

LES MER PÅ: WWW.LOFOTKRAFTA.NO

HOTELLDIREKTØREN: Irene Johansen foran naturfotograf Jan Erik Wessels bilde av Røstøyene som fyller den ene veggen i spisesalen på Røst Bryggehotell.

En kraftig

Hun er avholdskvinnen som startet pub. Bibliotekaren som ikke likte å lese. Hun har levd hele livet ute på Røst, men alltid fryktet havet. Du kan si mye om Irene Johansen (70), men redd for utfordringer...? Dét er hun ikke.

Tekst: PETER RAAUM - Foto: TORE BERNTSEN

Det er et sterkt og oppegående folk her ute, sier Irene Johansen, der hun sitter i en stol på hotellet hun åpnet i mai 2000, Røst Bryggehotell.

Hun er født her, ytterst i Lofoten, i 1944. Og her har hun virket iherdig det meste av sitt liv. Her har hun født

to gutter, fått fem barnebarn, mistet en ektemann, skapt arbeidsplasser, og bidratt utrettelig til å bygge et livskraftig lokalsamfunn.

Slik hun fortsatt gjør.

I noen sammenhenger har Røst vært først: I 1906, den første telegraflinja i landet, fra Sørvågen på Moskenes og ut til Røst, drevet av strøm fra øysamfunnets første diesellaggregat.

røst

I 2012, kabela som gjorde det mulig at Røst ble landets første kommune med 100 prosent fiberdekning.

Milepæler i en teknologitvilling som skapte optimisme i det lille fiskersamfunnet. Samtidig har Røst fått kjenne stadig sterkere på alle småsamfunns hovedutfordring: Det bodde 750 mennesker på Røst da Irene Johansen var ung. I dag er tallet under 600.

Irene hadde ikke planer om å være blant dem. For hun er aldri blitt glad i havet, selv om hun vokste opp i en fiskerfamilie – og har sett havet på alle kanter til alle tider.

– Lokalbåtene som gikk trengte både 9 og 10 timer over Vestfjorden. Jeg var alltid sjøsyk, og sa til moren min at her skal jeg *aldri* bo. Jeg skulle bort, sier Irene Johansen.

Hun dro til Mosjøen, men var hjemom i en skoleferie, og traff mannen i sitt liv, Tor Johansen. En "egnarglunt" fra Lødingen som var på fiske ved Røst. Hun var 17 år. Tre år etter var de gift, enda et år senere kom deres første sønn, Geir Børre. Og hun ble værende.

– Din far var fisker? Og farfar også?

– Ja, de var fiskere. Det var det de drev med alle sammen. Min gamle far, da han var 80, sa til meg, "Irene, hvis jeg får ny sjark, så kan jeg drive på lenger". Og han holdt på til han var 82. Han så muligheten i fisket helt til han døde.

“ Vi må få samfunnet til å gå rundt, for å kunne få bo her ute. Vi er jo Røst-patrioter!

Alltid har det handlet om å se muligheten. – Det var ikke så veldig mye å gjøre her ute, så man tok de jobbene man fikk. Jeg har bestandig vært glad i å arbeide. Jeg jobbet på butikk, og jeg var kokke. Jeg utdannet meg til bibliotekar. Jeg er ikke født inn i dataverdenen,

det merkes nå, men tok brevkurs.

– Hvorfor bibliotekar?

– Det kan du gjerne spørre om... Jeg var ikke glad i å lese, og man måtte pløye gjennom masse skjønnlitteratur. Men jeg var sikker på at jeg ville få jobb på biblioteket på Røst. Utdannelsen fikk jeg aldri fullført, men jeg fikk jobben. I åtte år, riktignok ikke med all verden til lønn. Jeg hadde 336 kroner i måneden.

Først på 1960-tallet kom strømmen til Røst. Fram til da var det aggregatet som gjaldt.

– Aggregatene var gode, men vi var ofte fri for strøm. Jeg husker en oppvekst med lamper på bordet, da mor spant på rokken og åpnet døra til ovnen så hun kunne nyttes av lyset derfra. De fleste hadde det sånn, med primuser, med parafinlamper. Det var kjærkomment da vi fikk aggregat.

– Hva slags minner har du om den hverdagen?

– De tok strømmen ved midnatt. Så kom den tilbake klokka sju om morgenen. Det var om å gjøre å komme seg hjem før de tok strømmen. Når noen skulle føde, så var man nødt til å bestille strøm. Den gangen gikk vi på dans på lokalet på kveldene, og var ekstra glad

MOR OG SØNNER: Irene Johansen flankert av Tore (t.v.) og Geir Børre Johansen som driver fiskeribedriften Røst Sjømat.

FISK PÅ HJELLENE: Produksjon av tørrfisk er hovednæring på Røst, som produserer fisk og fiskeprodukter for om lag 380.000 kroner per innbygger.

hvis det var en som ventet en liten, for da gikk strømmen hele natta. Slik var det helt til det kom kabel. Da jeg fikk Tore i 1969 hadde vi fått permanent strøm.

– Hvordan fikk dere nok ved?

– Vi hadde ikke ved. Det var en kullskute som gikk i trafikk her. Hver høst kom de med kull til Røst, så vi hadde til fyring.

– Du har alltid vært aktiv i foreninger og lag, hvorfor?

– Fordi vi ikke kunne gå til kommunen og forlange penger. Det var bare ikke sånn. I 1969, 25. januar i 1969, var vi fem kvinnfolk som startet Kvinnefiskerlaget. De fleste kvinnene her ute var fiskerkjerringer, så vi samlet inn penger til etterlatte etter forlis, blant annet. Da en båt gikk ned på Finnmarkskysten samlet vi inn til enkene. Og vi stod i bresjen for å få veilys på øya. Og så var det barnehageforeninga. Det trengtes en barnehage, og så var vi da noen få kvinnfolk... Og så har jeg vært veldig aktiv for fotballaget her ute. Begge gluntan var jo med der. Jeg kunne gjerne vært med fortsatt, men det ga seg utover på 1990-tallet.

– Etter biblioteket?

– Da jobbet jeg på butikk, nede på Glea (sør på Røstlandet), i mange år. Men jeg hadde småjobber innemellom, egnet line blant annet, for mannen min hadde kjøpt båt. Tor var fisker. Han kjøpte den første i 1978. På 1980-tallet startet vi med lakseoppdrett, og da solgte han båten. Vi hadde mærene ved naboøya her, og slakteriet bortpå en holme litt lenger opp.

– Det var slik han omkom. De tok båten over til slakteriet for å slakte laks, og skulle føre fisken over i en trailer på kvelden. Da kantret båten der han var med. Vi solgte konsesjonen etter ulykka, for artigheten med å drive var borte.

Hun har sett fraflyttingsproblemet før.

– Er du bekymret for at unge ikke blir værende på Røst?

– Ja, det er vi alle, sier Irene Johansen.

– Også midt på 1980-tallet var det stor fraflytting. Det var opp mot 30 stykker som reiste, store barnefamilier forsvant. Vi satte opp en idékasse, for å se hva folk ønsket seg. "Uteplass", skrev noen. Folk hadde sluttet å gå til hverandre, men ville ha en plass å treffes, og

flere sa, "Irene, kan ikke du starte en restaurant eller en pub?" Jeg syntes det var helt uhørt, for jeg har aldri smakt en dråpe alkohol, jeg bestemte meg da jeg ble konfirmert. At jeg skulle starte pub! Men det var så mange som spurte.

– Jeg hadde ikke noe kunnskap om det, men vi kjøpte lokalet av skytterlaget og startet Stephanies, som det ble hetende (i dag Qverini Pub og Restaurant, red.anm.). Jeg tok et kurs, men da jeg skulle ha det første julebordet og stod der alene, ble jeg reddet av innstillingen om at "dette går bra!" Og det har gått bra! Det førte til trivsel og aktivitet, folk gikk mye mer ut.

Men nå? Hva skal man gjøre? Det vet jeg ikke.

Sier Irene Johansen. Og blir nesten stille.

Nesten.

– Det er jo alltid fiske, men det er for lite båter. Tre av mine barnebarn går på universitetet, og jeg tror ikke de kommer hjem – med den utdannelsen de skaffer seg. Det er ikke jobb å få her. Jaja, det kan jo hende...den ene studerer eksport og markedsføring, så da er det muligheter. Før gikk vi et halvår på yrkesskole eller handelsskole og så kom vi hjem. Det var lettere.

– Og det var også en håndfull butikker før?

FAKTA OM RØST

Røst er den ytterste og sørligste av de seks Lofot-kommunene, beliggende ca. 100 kilometer vest av Bodø og 115 km nord for Polarsirkelen. Røst består av til sammen 365 øyer, med Røstlandet som den største, og er en av landets minste kommuner med sine 11 kvadratkilometer land. Røst har ca. 600 innbyggere. Men inkludert en av Europas største sjøfuglforekomster, særlig lunde, finnes godt over en million røstværingar.

LES MER PÅ: www.rost.kommune.no

VISSTE DU AT...

...Lofotkraft Bredbånds fibernett dekker hele Lofoten, fra Svolvær til Røst?

Lofotkraft Bredbånd har nå over 4600 fiberkunder.

LES MER PÅ: www.lofotkrafta.no

– Nå er det bare én igjen. Det er 10-11 hus som står tomme og til salgs. Jeg merker det også på hotellet her. Men jeg vet ikke hva vi skal gjøre for å få ungdommen tilbake. Kabelen ut hit har gitt mulighet for å investere for de bedriftene som er her, og det har vært viktig – ellers hadde det vært enda tøffere.

– Du er ikke redd for å gjøre ting du ikke kan?

– Nei, det er vel det som har berget meg! Jeg har veldig stor angst for havet, det hadde jeg faktisk allerede da far min drev fiske. Og det ble selvfølgelig enda verre etter at jeg mistet mannen min. Men jeg har aldri vært glad i å være på havet. Og pub... Tja, det var en arbeidsplass.

– Men dere gjør løs på dette, rett etter at du ble enke?

– Nei, vi hadde planene før jeg ble alene, men det var ikke mer enn en måned før han omkom at han sa vi skulle legge bort hotellplanene, for vi hadde nok annet å drive med. Jeg vet ikke hva det egentlig var... Jeg var så

bestemt! Han omkom i november i 1998, i mai 1999 tok jeg med meg papirene og reiste til Innovasjon Norge og la det fram. Men de trodde jo at dette bare var tull og tøys.

Så hun fikk nei. Blankt nei. Ba om ny saksbehandler og kom tilbake tre uker senere. Argumenterte om hotellbehov og kvinnelige arbeidsplasser. Og fikk først nei igjen. Tre uker senere kom det beskjed i posten: Støtte på 1,4 millioner kroner var innvilget.

– Hva var det her på denne plassen før hotellet kom?

– Hav. Det vil si, vi hadde tenkt å bygge fiskebruk her og hadde begynt å fylle igjen for å kunne bygge. Men etter ulykken bestemte jeg meg for at det var her hotellet skulle ligge. I august 1999 hadde vi fått alt i orden, med lån og alt. Derfra gikk det raskt. 9. mai 2000 stod hotellet klart. Da var jeg 55 år. Og yngste-sønnen Tore spurte om jeg trodde jeg orket å holde på lenge? ”Tja, jeg må jo klare til jeg er 70, i hvert fall,” svarte jeg.

– Så årene gikk fort. Jeg trives fortsatt, jada,

men jeg har vært i tenkeboksen. Jeg synes jeg har så lite fri... Men det er ikke godt å slutte heller, når man har bygget opp noe sånt.

– Hva legger du i begrepet Lofotkrafta?

– Jeg vet ikke hva jeg skal si om Lofotkraft, men ingen ting har vel vært så kjærkomment som at vi fikk strøm her ute og senere kabel.

– Jeg tenke på ’Lofotkrafta’?

– Nei, hva det skulle det være...? Lofotværing er jo et kraftfullt folk! Det er mye som ligger i det, på godt og vondt. Det har jo vært et veldig godt samhold her ute, det merket jeg ikke minst da jeg ble alene. Jeg synes vi tar vare på hverandre, at ikke Janteloven har vært så sterk her ute. Den krafta har de i hvert fall, lofotværingene, at de står samlet. De venter ikke på at noen andre skal komme og gjøre så mye for dem.

– Folk unner hverandre at det går bra?

– Ja, folk er glad hvis det kan komme noe nytt. Og de er jo arbeidsomme! Vi må få samfunnet til å gå rundt, for å kunne få bo her ute.

Vi er jo Røst-patrioter!

GA SEG IKKE: To ganger fikk Irene Johansen nei fra Innovasjon Norge på søknad om å bygge hotell på Røst, men så kom kontrabeskjeden som gjorde det mulig å bygge Røst Bryggehotell, helt sørøst på Røstlandet.

TRYGGER NETTET: Gravearbeid har pågått i høst for å fjerne mastene og legge strømkabelen i bakken mellom husene på Røstlandet.

Slik ble Røst først

Røst ble en av de første kommunene i Norge med 100 prosent fiberdekning. Det kan man ikke minst takke Harald Johan Olsen for.

I dag er han pensjonist, men som prosjektleder for Bredbåndsfylket Troms var Olsen involvert i fiberutviklingen i store deler av Nord-Norge. Født og oppvokst på Hamnøya i Moskenes, med en mor fra Røst.

– Jeg har slekt i 27 hus på Røst, sier Olsen. Slik var det noe helt spesielt å bidra til det teknologiske sjumilssteget for Lofot-regionen.

– Folk stod jo bare og måpte da fiberløsningen kom. Det var allerede bestemt at det skulle bygges bredbånd, men radiobasert. Den løsningen ville ikke være god nok. Med offentlige tilskudd og et velvillig kraftselskap fikk vi en bra løsning i stedet.

– **Tror du det** hadde vært mulig å drive nøkkelbedriftene ute på Røst og Værøy uten denne teknologien?

– Nei.

Harald Johan Olsen er tydelig på at det er viktig med en offentlig innsats for å gjøre morgendagens teknologi tilgjengelig for alle, også i småsamfunnene.

– Hvis man skal ha et digitalt klaseskille i Norge, så skal man ikke gjøre noe som helst. Dessverre har Regjeringen redusert potten til bredbåndsutbygging fra 160 til 60 millioner

kroner årlig i årets budsjett, sier han.

Det er usikkert om den nedskjæringen, hvis den vedtas, får betydning for neste steg i prosessen med fiberløsning i Lofoten: En reservevei i sjøkabel, fra Røst til Bodø.

– Med en slik reservevei vil Lofoten få en like sikker løsning som resten av landet, sier Harald Johan Olsen.

Espen Thorvaldsen, daglig leder i Lofotkraft Bredbånd, minnes en utbyggingsprosess hvor fiber i utgangspunkt ikke var hovedtema.

– Vi hadde en bestilling fra Lofoten Viking på Værøy som ville ta absolutt all kapasitet i den gamle kabelløsningen, og det trigget viljen til å satse på nye løsninger, sier Thorvaldsen.

– Det måtte en ny sjøkabel på plass, og den inneholdt

både strøm og fiber. Ingen visste da sikkert at øyene skulle fibres. For Lofotkraft var fiber i seg selv viktig for å kontrollere og drive eventuelle feilsøk på selve kabelen. Harald Johan Olsen forstod at dette var en sjanse til å sikre befolkningen på øyene en god fiberløsning, sier Thorvaldsen.

PS: På baksiden av dette magasinet ser du bilde av den kabalen som nå ligger mellom Moskenes og Værøy. Gjennom Moskenesstraumen ville en ordinær fiberkabel være altfor sped, men den nye strømkabelen var solid nok.

Harald Johan Olsen

Espen Thorvaldsen er daglig leder i Lofotkraft Bredbånd.

INN FOR LANDING: Widerøes morgenfly fra Leknes på vei inn for landing på Røst, med Vedøya i bakgrunnen.

Kan du tenke deg en flyplass uten folk i kontrolltårnet? Sjøkabelen gjør det scenariet mulig på Røst.

Røst ble i 2012 den første kommunen i Norge som fikk 100 prosent fiberdekning, takket være sjøkabelen fra Moskenes. Kabelen som sikrer forsyningen av strøm og fiber, har nå gjort Røst flyplass til testarena for morgendagens flyplass.

Som del av et omfattende europeisk forskningsprogram, tester Avinor framtidens tårntjeneste – som kan gjøre det mulig å drive tårntjenesten ved flere lufthavner samtidig fra samme sentral.

Fra en ny installasjon overvåkes Røst flyplass av 14 kameraer, som står i en 360-graders sirkel, supplert med et bevegelig zoom-kamera og et IR-kamera (infrarødt) på toppen.

Kameraene gjør det mulig å sitte i Bodø og styre flytrafikken på Røst. I framtida kan løsningen gjøre det mulig å styre trafikken på flere flyplasser fra et og samme senter. Mange av de 46 flyplassene i Norge har bare noen få flygninger hver dag, som Røst.

– **Det infrarøde kameraet** er jo bedre enn det blotte øyet i skumring, i mørke og i tåke. De 14 kameraene har også en form for IR-effekt, som gjør at du i skumring kan se objekter relativt godt, sier teknisk prosjektleder Sverre Skipenes i Avinor.

Stadig overvåkes flytrafikken på Røst av personell i tårnet på lufthavnen. Men utsikten over Røst flyplass er god også på skjermene i Bodø.

– De som ser skjermene blir positivt overrasket over hvor god kvaliteten er, sier Skipenes.

Som deltakere i det europeiske SESAR-prosjektet har Avinor forpliktet seg til å bidra med forskning og utvikling av framtidens flytårn.

– I første omgang skal vi få avklart om dette

er et gjennomførbart konsept, og Avinor har som mål å sette løsningen i Bodø i operativ tjeneste fra slutten av 2015. Vi fokuserer i første omgang på Røst fordi Værøy er en helikopterhavn med mindre læringsverdi for flyplassnettet, sier Skipenes.

Sikkerhetsspørsmålet er avgjørende viktig for Avinor.

– Vi er helt avhengige av fiberen som ligger i sjøen. Denne teknologiske løsningen krever en stabil linje på minimum 100 megabit. Dette er jo en videooverføring som må virke hele tiden, hvis ikke vil vi ikke kunne levere lufttrafikk-tjeneste til Røst.

Dessuten:

– Spesielt på de avsidesliggende flyplassene, særlig de mest spesielle værforhold, er det viktig med god lokalkunnskap. For å tilegne seg den kunnskapen må man i dag gjennom et opplæringsprogram, og vi ser ikke for oss at vi skal endre på de prosedyrene. Den som sitter i en sentral må ha en lokal utsjekk. Den som sitter i Bodø, må kjenne værphenomenene på Røst, sier Skipenes.

For de som skal teste ekstreme værforhold, er ikke Røst et helt unaturlig valg...

– Vi har definitivt erfart litt vær og vind, ja.

TESTER: Sverre Skipenes, prosjektleder i Avinor

Tester ny flyplassframtid

Men utstyret virker å tåle forholdene bra, sier Sverre Skipenes.

Flyplassen på Røst ble åpnet 1. juli 1986, og har i dag 22 ansatte. For befolkningen på Røst har den hatt enormt stor betydning.

– Jeg vil hevde at flyplassen er enda viktigere i dag enn da den kom, på grunn av de nye fergene. Det er mange kanselleringer på fergene fordi de ikke tåler vær så godt som de gamle båtene. Med svakere motorkraft er det verre å gå i havn med dårlig vær. Senest i vår opplevde vi at ferga gikk tre ganger fra og tilbake over Vestfjorden før den klarte

å gå inn her, sier Brynjar Åsland, driftsleder ved Røst flyplass.

Og befolkningen på Røst har visst å bruke flyplassen:

– En måling fra noen år tilbake viste at røst-væringene er blant de som flyr aller mest i Norge, med 13 reiser pr. innbygger pr. år, sier Åsland.

I fjor var det 9986 passasjerer på Røst lufthavn, men enkelte tidligere år har tallet vært over 10 000.

OVERSIKT: Slik ser det ut på Avinors Røst-skjermene på lufthavna i Bodø.

VIKTIG: – Flyplassen er enda viktigere i dag enn da den kom i 1986, sier Brynjar Åsland, driftsleder på Røst lufthavn.

FAKTA

- 100% internetdekning via fiber
- 14 kameraer står dekket et 360 graders synsfelt.
- Bevegelig fargekamera og et infrarød kamera i tillegg til de øvrige kameraene.
- 100Mbit fiberlinje gir sanntidsbilder til kontrollsenteret i Bodø.

”Gikk bare rundt og smilte i fire dager”

UT PÅ TUR, ALDRI SUR: Her «Team Jann» samlet før avreise. Det var en glad gjeng som var på vei ut i kajakkene.

FRILUFTSCAMPEN BLE FINANSIERT MED STØTTE FRA LOFOTKRAFTFONDET

Lofotkraft har i alle år støttet ulike kulturarrangementer, festivaler og idrettslag. I 2014 opprettet vi «Lofotkraftfondet» for å ta dette sponsorarbeidet videre.

Dette fondet har én årlig søknadsfrist slik at det blir lettere både for oss og deg som søker. Det gjør det enklere for oss å budsjettere og det sparer både oss og søkerne for masse tid og ressurser. Vi vil gjerne støtte organisasjoner, arrangementer og aktiviteter som aktiviserer barn, ungdom eller eldre i regionen. Dessuten vil vi prioritere humanitære og veldedige organisasjoner med lokal og regional

forankring. Av egeninteresse vil vi også kunne sponse tiltak som fremmer rekruttering blant unge til Lofotkrafts virksomheter.

I en søknad vil vi også legge stor vekt på tiltak som er med på å skape engasjement og bolyst i Lofotkrafts eierkommuner: Vågan, Vestvågøy, Moskenes, Flakstad, Værøy og Røst. Vi sponser ikke arrangementer eller tiltak som er av politisk eller religiøs karakter. Vi sponser heller ikke tiltak relatert til russerarrangementer eller festivaler hvor det serveres alkohol og hvor barn og ungdom ikke har adgang.

Den som søker kan maksimum få 20.000 kroner til sitt tiltak. Sponsormidlene er først og fremst myntet på tiltak som gir trygge oppvekstvilkår for barn og unge, og som inspirerer unge til å bosette seg og bidra til utvikling og vekst i regionen.

Les mer om
Lofotkraftfondet på
våre nettsider

DU KAN OGSÅ SØKE OM STØTTE: <http://lofotkraft.no/samfunnsansvar-og-beredskap/arbeidsmiljo/lofotkraftfondet/sok-om-stotte-fra-lofotkraftfondet/>

RØST

40 jublende unger på friluftscamp en kort sensommeruke, kan det bli bedre?

VET ALLTID RÅD: Markus Wegge viser hvordan man monterer slakkline der det ikke finnes trær.

TAKK, MEN NEI TAKK: Camphunden Buster var skeptisk til maten fra havet.

Etter seks års pause gjenoppstod friluftscampen i sommer. Vågan kommune hadde to slike camper i 2007 og 2008, nå i sommer dukket tilbudet opp igjen under navnet Lofoten Friluftscamp – i regi av Lofoten friluftsråd.

– Det var 40 veldig glade unger som møtte hverandre på tvers av kommunegrensene, sier Karianne Steen. Hun er leder av det nyetablerte friluftsrådet, og var prosjektleder for campene sist de ble arrangert.

– Lofoten er ekstremt variert og mangfoldig. Jeg er opptatt av at vi alle skal komme oss over kommunegrensene, også ungene, og bli kjent med regionen, sier hun.

Årets camp ble arrangert fra 13. til 16. august på Røst, der stedlig campsjef Kari-Anne Nilsen sørget for fire fantastiske dager for ungene:

– Etter ei varm suppe og litt informasjon på Røst skole, ble deltakerne og all bagasjen fraktet ut til Stavøya, som ble lokasjon for overnatting og alle aktiviteter. De neste dagene fikk de prøve fridykking, kajakkpadling, friluftstriks med Markus Wegge, havfiske, besøk til Skomvær fyr og mye mer. Alle aktiviteter ble svært godt mottatt, men værerslag gjorde at det ble noe amputert den siste dagen. Imidlertid fikk vi et stort plaster på såret da Querini Restaurant disket opp med

nydelig mat på grillfest den siste kvelden! Forteller Karianne Steen.

– **Ungene bare stupte** inn i campmodus, skikkelig gira og glade. Og de var utrolig greie med hverandre. Jeg gikk bare rundt og smilte i fire dager.

Skadestatistikken var ikke så fryktinngydende: Fire plasterlapper, en revnet teltduk og en forsvunnet brusflaske.

– For ungene i Lofoten betyr det masse med en slik camp. De får en uformell møteplass hvor de kan knytte vennskapsbånd. Og de får oppleve mestrings, med dyktige instruktører. Det er bare fantastisk å se dem komme ut av dykkerdrakta eller ned fra klatreveggen og rope ”Jeg har fått meg en hobby!”, sier Steen.

Sommercampen skal bli en årlig foreteelse i Lofoten, med en ny vertskommune hver gang. Malen for selve campen er gitt.

– **Men det blir naturlig variasjoner i innholdet når vi kommer til en ny kommune. Neste år håper vi å få plass til 60 unger, sier Karianne Steen.**

Som gjerne vil utvide camptilbudet ytterligere:

– Det hadde vært artig å kjøre en vintercamp. Og så kunne vi godt tenke oss en friluftsskole for de litt yngre om sommeren, etter modell fra fotballskolene. Uten overnatting, men med masse fine friluftsopplevelser.

PS: Deltakerne på campen betaler 500 kroner hver, en sum som dekker transport, mat, overnatting og alle aktiviteter.

GØY PÅ STAVEN: Stavøya var årets campsted, og terrenget inviterte til ballspill og herjing i bakkene.

Gjør alle til laks

Internasjonal storpolitikk satte brått stopp for hvalproduksjonen i Skrova. Nå produseres 120 000 laksemåltid hver eneste dag på den lille hvalfangerøya. ►

“

Vi er et moderne folkeferd, men her lever vi av naturen rundt oss. Vi er knyttet til den.

TREDJE GENERASJON:

Line Ellingsen er direktør for bedriften hennes bestefar Karsten startet opp i Skrova rett etter krigen.

GÅR UNNA I SVINGENE: Ellingsen Seafood produserte over 15 000 tonn fisk i 2013, og drøyt 30 ansatte er tilknyttet anlegget i Skrova.

Fiskebrukene i Skrova hadde etter krigen klart å lage hvalkjøtt til handelsvare. Da Norge ga etter for internasjonalt press og stanset hvalfangsten i 1987, var det fem bruk i Skrova som stadig foredlet hvalkjøtt.

Ellingsen Seafood var ett av dem. Og den eneste som er tilbake.

Produksjonen av hvalkjøtt er nå en ren kuriositet. I dag er det laks som holder øysamfunnet i live.

– Det var lenge en diskusjon i familien om laks var noe å satse på. Det var egentlig ikke noe som min bestefar så gjerne ville drive med, sier Line Ellingsen.

Hun er tredje generasjon Ellingsen i Ellingsen Seafood, oppvokst i Skrova og administrerende direktør for en av Nordlands største fiskeprodusenter.

Karsten Ellingsen, hennes bestefar, drev egentlig på lastebåt, men sleit så med sjøsyke at han grep sjansen da han fikk mulighet til å kjøpe en brygge i Skrova i 1947. Tok imot torsk, sild og hval. Lenge var Skrova øya som tok imot mest hval av alle. Men sakte vokste det internasjonale presset seg stadig sterkere mot norsk hvalfangst. Samtidig var lakseoppdrettet så vidt i gang.

– Min bestefar var en tradisjonell mann, en som jobbet hardt, sier Line Ellingsen.

Etter hvert spredte lakseoppdrettet seg nordover – og med det moderne oppdrettet kom også en arbeidshverdag som var uvant for den som drev fiskebruk etter den gamle skolen.

I 1972 kom oppdrettet til Helgeland, i 1974 til Bodø. Og i 1976: Skrova. Sønnene Almar og Ulf hadde fått overtalt sin far – og fikk gi det et forsøk.

– De satte ut 12 000 smolt i havna i Skrova i 1976, og slaktet fisken to år senere. Bestefar var overgitt over å tjene så mye penger på så kort tid – og med så lite arbeid, ler Line Ellingsen.

Laksen ble stadig viktigere for Ellingsen Seafood. Etter en tøff periode på 1990-tallet, er bedriften i en god fase. I dag er det arbeidsplass for nærmere 80 mennesker i fire forskjellige kommuner, vel 30 av dem arbeider i Skrova. For et øyvær med snaut 200 innbyggere betyr bedriften svært mye.

Ellingsen Seafood produserte produserte 15 350 tonn fisk i 2013, bare 350 tonn var noe annet enn laks fra oppdrettsanleggene i Flakstad, Tysfjord, Hadsel og Vågan.

– Laksen stod for langt over 90 prosent av omsetningen og godt over 100 prosent av resultatet. Den gjør det mulig å holde på med ting som mest ivaretar en tradisjon, sier Line Ellingsen.

For henne og andre lakseprodusenter har de aller siste årenes mattrender, med sushi og fersk fisk også i lavprisbutikkene, kommet beleilig.

– Men produktutvikling er noe som hele vår bransje har vært dårlig på. La oss sammenlikne med kylling: For 20 år siden kunne du ikke oppdrive en eneste kyllingfilet. I dag

har de utallige produktvarianter. For laksen er det litt av den samme historien, selv om Salma og Lerøy etter hvert har gjort en bra jobb, sier hun.

Men det er ikke Ellingsen Seafood som skal gjøre den produktutviklingen. De har gjort noen forsøk, men rendyrking av rollen som råvareleverandør, er en sentral forklaring på bedriftens suksess de siste årene.

Det er litt som Line Ellingsen selv beskriver lofotværingen som type:

– Vi er et moderne folkeferd, men her lever vi av naturen rundt oss. Vi er knyttet til den. Vi er vant til å handle med andre, og har vært det i generasjoner. Vi er åpne og omstillingsdyktige, og vi forholder oss til naturkreftene på godt og vondt, sier hun.

Kravet til omstillingsevne kommer til uttrykk i flere sammenhenger:

– Når vi opplever kutt i samferdselstilbudet, eller uforutsigbare rammebetingelser fra myndighetene, får vi testen denne evnen. Akkurat som mye vær og vind krever at vi kan omstille oss raskt, legger hun til.

– Kanskje er det litt tøffere her, enn mange andre steder. Og det skifter raskt. Det har vi levd med lenge. Da silda kom, måtte man komme seg i båtene om det skulle bli noe fangst, sier Line Ellingsen.

– Når det nå er havblikk etter storm, så må man hive seg rundt når man har sjansen.

HJEMMEBANE: – Vi er et moderne folkeferd, men her lever vi av naturen rundt oss, sier Line Ellingsen, fotografert i havna i Skrova.

ALENE PÅ HVALEN: En gang var Skrova hvalfangerøya, men i dag er denne produksjonen nesten en kuriositet. – Laksen gjør det mulig å holde på med ting som mest ivaretar en tradisjon, sier Line Ellingsen.

GRILLET LAKS

10 stk laksefileter à 100 g
500 g rensset og kuttet purreløk
300 g løk i skiver
500 g vasket nypotet kuttet i terninger
1/2 dl olivenolje
1 dl tørr hvitvin
2 dl kyllingkraft
3 dl fløte
80 g smør

Smakstilsett laksen med hvit pepper, flaksalt og hakket dill. Stek purreløk, potet og løk i olivenolje i ca 5 minutter. Tilsett hvitvin og reduser til det halve. Tilsett kyllingkraften og la det putte til poteten er halvkokt. Tilsett fløten og la det hele småkoke til poteten er kokt og stuingen er kremet. Tilsett salt, pepper og timian. Før servering blander du smøret i potetstuingen.

Grill laksen til den er medium stekt, og server fisken på en seng av purre og potetstuing.

OPPSKRIFT: ELLINGSEN SEAFOOD

SISTE HAVN: Da Norge ga etter for internasjonalt press og stanset hvalfangsten i 1987, var det fem bruk i Skrova som stadig foredlet hvalkjøtt. I dag er Ellingsen Seafood det eneste som er tilbake.

Bygger morgene

TAR TAK: Ingeniørene Bente Paulsberg (øverst), Marek Eriksen og Katherinne Moncada kom fra samme klasse ved Høgskolen i Narvik til fast jobb i Lofotkraft.

Morgendagens nett

Den norske kraftbransjen skal investere i ny infrastruktur for nærmere 150 milliarder kroner de neste årene. Hovedutfordring: Rekruttere nok kompetent arbeidskraft.

Iløpet av de neste fem årene trenger bransjen 1500 nye ingeniører. Minst. Tre av disse ingeniørene som skal bygge morgendagens kraftnett, er nå i ferd med å etablere seg i Lofotkraft.

Bente Paulsberg, Katherinne Moncada og Marek Eriksen gikk i samme klasse på Høgskolen i Narvik, og fikk et første innblikk i Lofotkrafts utfordringer under den årlige Næringslivsdagen i Narvik i fjor.

Nå er de alle sammen i Lofotkraft, men bakgrunnen til de tre kunne knapt vært mer forskjellig. Bente reiste fra Oslo for å studere satellitt-teknologi i Narvik, Kathy bodde i fødelandet Chile så seint som i 2008, og Marek dro fra Skrova for å bli elektriker.

– Det er tidlig ennå, siden vi startet her i sommer. Man har ingen garanti for hvordan framtida vil bli, men så langt har jeg fått innfridd ønsket om å komme til et sted hvor jeg virkelig kunne si til meg selv: ”Her vil jeg være, her ser jeg at det kan bli en bra framtid!”, sier Bente.

PRIORITERT: Ingeniører er ettertraktet arbeidskraft i dagens Norge, og som nyutdannete har de ofte mange arbeidsgivere å velge blant. Her er Lofotkrafts ferskeste ingeniører, Bente Paulsberg, Marek Eriksen og Katherinne Moncada, ved Lille Kongsvatn i Vågan.

For Lofotkraft har rekruttering stått særdeles høyt på prioriteringslista de siste årene. Gode montører og ingeniører er ettertraktet.

– For oss er det viktig å ha et godt samarbeid med de lokale utdanningsinstitusjonene. Både fordi unge som vokser opp i Lofoten skal vite at Lofotkraft er en kompetansebedrift som man kan komme «hjem» til etter endt utdanning, og fordi vi tror at å rekruttere nye medarbeidere med en viss tilhørighet til vårt område gir oss mer stabile arbeidstakere, sier ressursstyrer Kjersti Winther i Lofotkraft.

– Vi skal derfor tenke langsiktig og jobbe inn mot utdanningsinstitusjonene fra barne- og ungdomsskole, til videregående og høyskoler/universitet, sier hun.

Bente Paulsberg ble kjent med Lofoten under arbeidet med hovedoppgaven hun skrev på Høgskolen sammen med Kathy Moncada, om kraftnettet på Vestvågøy. Nå er hun her i jobb – og gleder seg.

– Jeg er ennå i oppstartfasen, og må kanskje se hvilken retning jeg ønsker å spise meg i, men mitt inntrykk er at Lofotkraft veldig gjerne vil at man utvikler seg. Jeg tror man kan nå så langt man vil her, sier Bente.

For Marek Eriksen var veien inn annerledes.

– Jeg er oppvokst i Skrova og tar kanskje Lofoten litt for gitt. Men når jeg får ro over meg og ser hvor fint her er, så setter jeg selvfølgelig pris på det, sier han.

Han tok elektrolinja på videregående på Leknes og i Narvik, og jobbet deretter hos en elektroinstallatør i Narvik i om lag fem år før han ville prøve noe annet.

– Jeg bestemte meg for mer skole. Jeg ville gå videre, med noe annet enn det jeg drev med. Det var mange muligheter etter at jeg var ferdig på Høgskolen. Jeg hadde 20 bedriftsnavn på blokka da jeg satte opp en liste over

mulige arbeidsgivere. Men det ble Lofotkraft fordi jeg er herfra Lofoten, og fordi firmaet virket solid, hadde et godt rykte og ting så ut til å være på stell. Jeg ønsker å bo her, og ser for meg en framtid her, sier Marek. Han og Bente er samstemte i en anbefaling av Lofotkraft som yrkesvei.

– Det er mye å velge blant, men dette var mitt øverste ønske, sier Bente.

Alle de tre nye er ingeniører, men det var ikke på dette området rekrutteringssatsningen startet opp.

– Det var på montørsiden vi først så at vi hadde store fremtidige rekrutteringsutfordringer. Vi opplevde dårlig respons når vi på tradisjonelt vis lyste ut montørstillinger, og vi erkjente at vi hadde for lite fokus og orden på inntak av lærlinger. Stig Harnes startet i 2008

– For oss er det viktig å ha et godt samarbeid med de lokale utdanningsinstitusjonene, sier ressursstyrer Kjersti Winther i Lofotkraft.

det som etter hvert utviklet seg til å bli vår rekrutteringsstrategi ved å inngå partnerskapsavtale med Vest-Lofoten vgs, elektrolinja, sier Kjersti Winther.

– Etter hvert etablerte vi et eget lærlingeteam som har fokus på rekruttering og oppfølging av lærlinger i Lofotkraft. Ved å knytte oss til Opplæringskontoret for energifag i Salten fikk vi også en mye bedre faglig støtte og oppfølging av lærlingene våre.

– Administrerende direktør var også tydelig på at vi skal prioritere å satse på lærlinger, og han fikk støtte til at vi kan overlapse stillingshjemler der vi har seniormontører som er i ferd med å gå av med pensjon. Dette har medført at vi de siste årene i hovedsak har rekruttert nye montører direkte fra lærlingeordningen, avslutter Winther.

MØT KATHY

Hvordan jobber egentlig en ingeniør i Lofotkraft?

Scan QR-koden for å se filmen med nyrekrutterte Kathy Moncada og veteranen Harald Vanvik Johnsen,

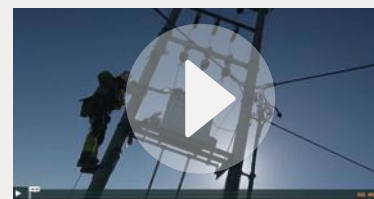
eller gå inn på nettsiden <http://lofotkrafta.no/utfordringer-i-verdens-vakreste-nett>

MØT ALEKSANDER PÅ JOBB

Scan QR-koden for å se filmen om arbeidshverdagen til montør Aleksander Bendiksen fra Reine, eller sjekk på nettet:

lofotkrafta.no/en-karriere-i-toppen

VISSTE DU AT...

VGS-elever i Lofoten som velger matematikk og fysikk i andre og tredje klasse kan søke om Energistipend fra Lofotkraft? Det stilles noen krav, bl.a til karakterer, men elevene kan søke om inntil 10.000 kroner i stipend fordelt over de to årene. Søknadsfrist er 1. mars. Du finner søknadsskjema på Lofotkraft.no.

SJEKK LOFOTKRAFTA.NO

Husk at du kan lese aktuelle nyheter om hendelser innenfor Lofotkrafts ansvarsområde på www.lofotkrafta.no

Her er det også flere filmer, både om selskapet, dets medarbeidere og mulige karriereveier for deg som har lyst til å arbeide med kraftnettet i Lofoten.

BYGG REIS DEG: Lofotkrafts nye hovedbygg skal stå klart for innflytting på Vorsetøya i Svolvær 1. oktober i 2015.

Lofotkraft flytter inn i nye lokaler i oktober 2015, og selger samtidig alle selskapets eiendommer i Svolvær.

– Vi skal ikke eie nybygget, men går inn som leietaker – som vi har gjort på Fygle og Reine. Målet er å frigjøre kapital for heller å investere

i det som er vår hovedoppgave: Sikre et best mulig strømmett for innbyggerne i Lofoten, sier økonomisjef Øyvind Løvdal i Lofotkraft.

Det nye bygget er under oppføring på Vorsetøya.

– Førsteprioritert for oss er å ta vare på våre ansatte, men samtidig skal bygget være tilrettelagt for publikum. Vi skal ha fasiliteter som gjør at vi kan ta imot skoleklasser og andre som ønsker å se hva vi gjør og hvordan vi gjør

dette arbeidet, sier Løvdal.

Lofotkrafts ansatte i Svolvær er i dag spredt i fire ulike bygninger, og kommer nå i samme hus.

– Vi hadde samme situasjon på Fygle ved Leknes, med ansatte fordelt i flere, slitne bygninger. Der kom alle under samme tak fra september 2013, sier Løvdal.

PS: Du kan følge oppføringen av nybygget på Vorsetøya på www.lofotkraftbygget.no

FERDIG: Lofotkrafts nybygg på Fygle som stod ferdig i 2013.

PRIOR 1: Øyvind Løvdal, økonomisjef i Lofotkraft.

”En av de største endringene for kundene siden 1990-tallet

Det norske strømmettet står foran en omfattende omorganisering, som både selskaper og kunder får merke. Nå skal kraftleverandøren sende regning for både strøm og nettleie.

I oktober gikk høringsfristen ut for rapporten fra det såkalte Reiten-utvalget, en ekspertgruppe som fikk i oppdrag å finne en bedre måte å organisere det norske strømmettet på. Gruppas konklusjoner vil kunne ha til dels store konsekvenser for nettselskapene, men også strømkundene vil oppleve endringer.

– Noe av det som har fått minst oppmerksomhet i mediene, innebærer en av de største endringene for kundene siden tidlig på 1990-tallet: Innføringen av en kundesentriske modell. Den innebærer at det er selskapet du kjøper kraft av, som du skal henvende deg til for alle spørsmål knyttet til strømleveransen, ikke nettleverandøren, sier adm. direktør Arnt Winther i Lofotkraft.

– Det blir som i mobilmarkedet. Som kunde i Lofotkraft har du til nå fått regning for nettleie fra oss. Om noen år kommer den regningen fra det selskapet du kjøper strøm av, for eksempel Kraftinor, sier Winther.

Strøm er den absolutte ferskvare. Den må produseres og brukes på samme tid. For at dette markedet skal fungere optimalt, må strømmettet struktureres på en bedre måte enn nå.

Problemstillingen er aktualisert fordi det skal gjøres svære investeringer i det norske kraftnettet de nærmeste årene. Det er planlagt investeringer i nytt nett for over 140 milliarder kroner fram mot 2023; dels

fordi dagens nett er gammelt, og dels fordi kravet til leveringssikkerhet bare øker.

– Utfordringene fra det moderne samfunnet innebærer en rivende utvikling for nettselskapene. Nye forbruksapparater (for eksempel el-bilene), en mye tettere integrering med resten av Europa, nye reguleringsregimer og nye markedsmodeller er utviklingstrekk som øker etterspørselen etter kompetanse i nettselskapene, sier advokat Kristin Bjella, ett av tre medlemmer i Reiten-utvalget.

– **Dagens system** har veldig mange beslutningstakere som skal snakke godt sammen for at dette skal fungere, sier Bjella.

– Det er 148 nettselskaper i Norge i dag. De store utgjør 5 prosent av antall selskaper, men leverer til 60 prosent av kundemassen. De 50

minste har i snitt under 1000 kunder hver. De minste som utgjør 70 prosent av selskapene, leverer bare 12 prosent av strømmen, fortsetter hun.

Sjef i Lofotkraft Arnt Winther konstaterer

FUSJONSPLANER:

– Jeg er helt sikker på at eierstrukturen i det norske kraftnettet er annerledes om 10 år, sier Arnt Winther, direktør i Lofotkraft.

UTVIKLING: – Utfordringene fra det moderne samfunnet innebærer en rivende utvikling for nettselskapene, sier advokat Kristin Bjella, medlem i Reiten-utvalget som har kommet med forslag til en bedre organisering av de norske strømmettet.

at utvalgets forslag vil gi endringer i rammevilkårene, i kvaliteten på nettet, og måten nettet organiseres på.

– Det er ekstremt viktig for oss, som har en utfordrende topografi, mye kraftig vær og et dyrt nett, at vi kommer i en konstellasjon som tar vare på og møter disse utfordringene på riktig måte. Vi må ha rammevilkår til å håndtere våre utfordringer. Vi har et dyrere nett enn alle de andre selskapene her i regionen. Derfor har vi dyrere nettleie, sier Winther.

– For eksempel må vi ha et komplett beredskapsapparat både på Leknes og i Svolvær, i tilfelle uværet stanser broforbindelsen. I tillegg kommer apparatene og beredskapene på øyene. Som et lokalt selskap gjør vi prioriteringer utfra et lokalt og nært perspektiv.

– Men er det viktig med et lokalt eid kraftselskap i regionen?

– Jeg ser rasjonalitet i å stå i en større selskapsstruktur, men lokalt eierskap har vært viktig for det vi har fått til. Stamfiber fra ytterst på Røst og helt til Svolvær hadde aldri kommet hvis vi ikke hadde vært i regionen. Vi har fått penger og fullmakter til å bygge nødvendig infrastruktur, og det er ikke sikkert vi ville fått med eiere uten samme

inngående kjennskap til dette områdes spesielle rammevilkår, sier han.

Det pågår sonderinger mellom Lofotkraft og Vesterålskraft om fusjon, men Reiten-utvalgets forslag vil ikke nødvendigvis påvirke denne prosessen.

– Antall nettselskaper og størrelse på selskapene har ikke vært viktig for gruppa. Du kan være så liten du vil, bare du kan løse oppgaven du har, sier Kristin Bjella.

Det er Winther enig i:

– Selve størrelsen betyr ikke mye. Mange steder dekker kraftselskapet hele fylket. Agder Energi dekker til og med to fylker.

Men endringer kommer, tror han.

– Jeg er helt sikker på at eierstrukturen er annerledes om 10 år.

Om Vesterålskraft sier han:

– Vi har bra kjemi, lang historikk med samarbeid gjennom nettselskap, er kompetentere på kompetanse, vi tenker ganske likt og vi stoler på hverandre. Dessuten viser statistikken at det sjelden oppstår utfall samtidig i Vesterålen og Lofoten. Teoretisk sett gir det bedre kapasitet i beredskapen om vi samarbeider, sier Arnt Winther.

FAKTA

Reiten-utvalgets viktigste forslag:

- Etablere såkalte DSOer (distribusjonssystemoperatører) for å samordne og koordinere større investeringer.
- Innføre et selskapsmessig og funksjonelt skille mellom nettvirksomheten og annen virksomhet i alle selskaper.
- Øke kostnadsnormens andel i inntektsrammene fra 60 til 70 prosent for å tvinge nettselskapene til økt kostnadseffektivitet.
- Redusere fra tre til to nettnivåer: Sentralnett og distribusjonsnett (regionalt nett innlemmes i distribusjonsnettet).
- Utvide tilknytningsplikten for nettselskapene, bl.a. for å unngå at det etableres nye marginale netteiere uten nett som kjernevirksomhet.
- Harmonisere nett-tarifene, men beholde dagens utjevningsordning.

Her løfter helikopteret en av de 326 traversene som skal bære morgendagens hovedkraftlinje inn til Lofoten.

Framtids- løftet

De kraftige tverrbjelkene som står på toppen av mastene, er blant de synlige symbolene på det største utviklingsprosjektet i Lofotkrafts historie. Nå er nylig en viktig milepæl passert:

I slutten av oktober var tiden inne for å koble til et 17 kilometer strekk fra Kvitfossen og til Kanstadbotn.

– Dermed er vi ferdig med den kanskje mest krevende delen av dette prosjektet. Vi har kvittet oss med 80-90 prosent av problemområdene, sier Harald Varvik Johnsen, prosjektleder i Lofotkraft.

Den nye kraftlinja skal gi sikrere strømforsyning og et mer stabilt nett for befolkningen i Lofoten. Nettkapasiteten vil økes med 75 prosent – samtidig som svært

mye av vedliksholdsbehovet vil bli borte.

Det er ikke minst Harald Varvik Johnsen glad for.

FORNØYD: Harald Varvik Johnsen, prosjektleder i Lofotkraft.

– Nå har kommet forbi den strekningen der de topografiske utfordringene har vært aller størst, med noen veldig utsatte områder, sier han.

Arbeidet med Kanstadlinja krevde seks års forarbeid for ingeniørene i Lofotkraft – før entreprenørene kunne starte sin del av jobben i fjor.

– Framdriften er fin, helt etter planen. Fortsatt gjenstår mye, siden vi har stipulert å være ferdige først i oktober 2016. Men vi vil merke at nettet blir mer stabilt allerede nå i vinter, sier Harald Varvik Johnsen.

PS: De 326 traversene, som strømledningene er festet i, veier til sammen 219 897 kilo...

Trygger hverdagen - investerer i framtiden

Bildet viser et snitt av den snaut 50 kilometer lange kabalene som går fra Solbjørn kraftstasjon ut til Værøy.

Sjøkabelen har en spenning på 36 000 volt, med 240 kvadrat kobber, og et fibrelement med 48 fiber.

Rundt lederen er isolasjon, og utenfor der en dobbel-armering som igjen har et ytre korrosjonsvern. Kabelen har en vekt på 22 kg pr. meter.

Kabelen fra Værøy til Røst har samme utseende, men lavere spenning (24 000 volt).

48 fibrelementer med internett og digital-TV

240 kvadrat kobber med 36 000 volt

Isolasjon

Dobbel armering

Korrosjonsvern ytterst